

Federația Română de Șah

Fondată în 1925

COMISIA DE ETICĂ ȘI DISCIPLINĂ **A FEDERAȚIEI ROMÂNE DE ȘAH**

Comisia de Etică și Disciplină a Federației Române de Șah (în continuare denumită „**COMISIA**”), aflată în următoarea componență:

Președinte: Av. BOGDAN IONESCU

Membri: PANAINTE DANIEL

IOSIF MIHAI

BÂRZANU IULIAN

MIHAILIUC FLAVIUS

a pronunțat astăzi, 13 martie 2023, următoarea:

DECIZIE

În cazul de: **Acuzații de trisare împotriva sportivului Mihalache Paul-Stelian la Campionatul Național Open, Sebeș, România, 18-26 februarie 2023**

INTRODUCERE

[1] Sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** (FIDE ID 1248740), legitimat la Clubul Sportiv Sfinxul Iași, club membru al Federației Române de Șah (*brevitatis causa* F.R. Șah) a participat în calitate de jucător la Campionatul Național Open, desfășurat în Sebeș, România, în perioada 18-26 februarie 2023. Urmare a incidentului petrecut în runda nr. 5 a evocatului turneu (incident care va fi pe larg

analizat în considerentele prezentei) sportivul a fost exclus din competiție.

[2] Urmând procedurile de rigoare, domnul George Necula, în calitate de director al turneului, a întocmit un raport privind cele petrecute cu ocazia runde nr. 5 (vizavi de conduita sportivului **MIHALACHE PAUL-STELIAN**), raport adresat secretarului general al F.R. Șah (domnului Gabriel Grecescu), cu solicitarea expresă de a fi înaintat mai departe prezentei **COMISII** în vederea cercetării și luării de eventuale măsuri complementare.

[3] În aceste auspicii, întregite cu dispozițiile (nelimitative) ale art. 23 alin. (16) din Statutul F.R. Șah (care instituie autoritatea disciplinară a F.R. Șah, autoritate care conferă inclusiv facultatea de a investiga și, după caz, de a sancționa persoanele și instituțiile în culpă), cât și cu dispozițiile Codului de Etică a F.R. Șah, prezenta **COMISIE** reține cu titlu prealabil că deține competența disciplinară asupra sportivului român **MIHALACHE PAUL-STELIAN**. Așadar, **COMISIA** se declară competentă plenar: *ratione materiae*, *ratione personae*, *ratione loci* și *ratione temporis* să emită o decizie în cazul de față.

[4] Astfel, la data de 23 februarie 2023, prezenta **COMISIE** transmite via E-mail domnului **MIHALACHE PAUL-STELIAN** toate probele inițiale în baza căreia s-a sesizat, acordându-i și un termen rezonabil de 15 zile în interiorul căruia să poată formula întâmpinare față de acuzațiile ce i-au fost aduse. La data de 25 februarie 2023 (tot via E-mail), prezenta **COMISIE** transmite sportivului cercetat o probă suplimentară, anume declarația adversarului întâlnit în runda nr. 5 (în persoana domnului Duvlea Alexandru-Mircea).

[5] Persoanei cercetate i s-au oferit toate garanțiile și pârghiile pentru a beneficia de dreptul la un proces echitabil (*lato senso*), și în concret posibilitatea reală și efectivă de a cunoaște piesele dosarului, de a fi ascultat (*audiatur et altera pars*), de a formula excepții, apărări și alte cereri, de a propune probe și a combate probele acuzatorii. Domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** nu și-a valorificat aceste drepturi, în sensul că a ales să rămână

într-o deplină pasivitate, să ignore comunicările **COMISIEI** noastre, să refuze orice dialog și cooperare, o atitudine pe care și-a asumat-o deplin și de care este astfel exclusiv responsabil. Nu în ultimul rând, sportivul cercetat beneficiază inclusiv de dreptul la o hotărâre/decizie motivată, aidoma de o cale de atac, adică de posibilitatea legală a contestării hotărârii/deciziei pe care prezenta **COMISIE** o emite.

Nu este de ignorat nici aspectul că pe parcursul cercetării disciplinare sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** nu a avut (din partea F.R. Șah) nicio interdicție/suspendare de a juca și/sau participa la competițiile organizate sub egida Federației naționale de care aparține. De asemenea, deciziile **COMISIEI** nefiind *ab initio* executorii și definitive, înseamnă că sancțiunile dispuse nu sunt de imediată aplicare. Potrivit art. 4 lit. e) din Codul de Etică a F.R. Șah: *„Hotărârile Comisiei federale de apel sunt executorii și definitive.”* Evident (și) decizia prezentei **COMISII** devine definitivă și executorie dacă nu este atacată cu apel în interiorul termenului de exercitare al căii de atac.

[6] În sfârșit, pentru a nu exista nici cel mai mic dubiu și pretins viciu în privința încunoaștințării sportivului vizavi de declanșarea prezentei proceduri disciplinare, domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** a fost citat nu doar la adresa de E-mail **paulmihalache@gmail.com.**, dar și la adresa de E-mail a clubului sportiv la care este legitimat. **COMISIA** a apreciat în mod deosebit deschiderea, atitudinea și cooperarea președintelui C.S. Sfinxul Iași (domnul Paval George) care primind mesajul nostru a răspuns: *«Îmi pare rău să aud așa veste, niciodată nu voi incuraja "furtul", probabil știe deja că este subiect de anchetă, eu îi voi transmite încă o dată faptul că s-a inițiat această procedură disciplinară din partea comisiei de Etică a Federației Române de Șah, în urma gestului comis la C.N. de Seniori 2023. Îmi este jenă mie de faptul că un sportiv al Clubului Sfinxul Iași a apelat la această cale "neortodoxa" și sunt perfect de acord cu demersul inițiat de Comisia de Etică a Frsah! »*

Chiar mai mult decât atât, sportivul cercetat a fost citat și la adresa de poștă electronică **contact@mathesis.ro** regăsită pe site-ul mathesis.ro, legătura acestor date cu domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** fiind indisolubilă, astfel cum se va detalia la momentul potrivit.

CONSIDERENTE

[7] În esență, prezenta **COMISIE** este chemată în acest caz să cerceteze dacă sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** se face vinovat de încălcarea art. 2 lit. e) din Codul de Etică al F.R. Șah, articol care sancționează (cităm):

„persoana care trișează sau încearcă să trișeze în timpul unei partide sau turneu.”

Textul național este esențialmente identic cu cel regăsit în Codul de Etică al FIDE (art. 2.2.5), text care în limba engleză prezintă următoarea redactare în teza sa inițială: *„Cheating or attempts at cheating during games and tournaments. (...)”*

De asemenea, ne apare util a evoca că în cuprinsul Regulamentului Anti-Cheating al FIDE se precizează în termeni inechivoci că: *„For the purposes of this regulation, attempts at cheating will be considered cheating.”*

Adică (în traducerea **COMISIEI**): În sensul prezentului regulament, încercările de trișare vor fi considerate trișare.

[8] Mai departe, există în împrejurările cauzei un nucleu de elemente factuale pe care nici sportivul nu le-a contestat (la respectiva dată de 22 februarie 2023, cu ocazia desfășurării rundei nr. 5, dar nici ulterior). Declinarea acestor elemente factuale necontestate reprezintă un foarte bun punct de pornire în analiza și dezvoltările ulterioare. Acestea sunt (**cel puțin**):

- cu ocazia rundei nr. 5 (desfășurată la data de 22 februarie 2023) în cadrul Campionatului Național Open (Sebeș, România), în toaleta adiacentă sălii de joc, utilizată de către sportivi, s-a găsit un telefon mobil;

- telefonul mobil nu avea cartelă SIM, dar era deschis și pe ecranul acestuia s-au putut observa 3 (trei) aplicații/software-uri de șah, dintre care una rula;

- poziția/diagrama regăsită în aplicația de șah care rula era aidoma cu poziția regăsită la un moment dat pe tabla de joc din partida desfășurată între sportivul Duvlea Alexandru-Mircea (cu piesele albe) vs. **MIHALACHE PAUL-STELIAN** (cu piesele negre);

■ logarea la aplicația de șah care rula pe telefonul mobil s-a făcut prin intermediul unui cont Gmail, cont având alocată adresa de E-mail: **paulmihalache@gmail.com**

■ sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** a semnat fără obiecțiuni rezultatul de [1-0] aplicat în baza regulamentului anti-cheating de către arbitrul șef, domnul Dinu Ioan Nicula, de asemenea nu a atacat (la comisia de apel a competiției) decizia privind excluderea sa din turneu.

[9] Înainte de a analiza aspectele factuale aflate în oarecare divergență, **COMISIA** consideră ca fiind extrem de important să reamintească niște chestiuni tehnice/procedurale specifice acestui gen de cauze, chestiuni privind sarcina probei și standardul probei.

Astfel, în motivarea combinată a cazurilor **nr. 8/2015** și **nr. 2/2016**, Comisia de Etică a FIDE a avut ocazia să trateze aceste chestiuni și să se pronunțe astfel: «În disputele de drept sportiv, așa cum este stabilit acum de către Tribunalul de Arbitraj Sportiv ("TAS"), un al treilea standard de probă este utilizat, anume "satisfacția confortabilă", care se spune că se încadrează între standardele de probă penale și cele civile.

Standardul de convingere în cauzele penale este că o persoană acuzată ar trebui să fie achitată, cu excepția dacă judecătorul faptelor este satisfăcut "dincolo de orice îndoială rezonabilă" de vinovăția persoanei. În cauzele civile, un asemenea grad de certitudine nu este pretins și o simplă preponderență a dovezilor (balanța probabilităților) de fiecare parte poate să fie suficientă să încline balanța (...).

Chestiunile disciplinare sportive nu sunt guvernate de principiile dreptului penal, iar o prezumție de inocență de partea unui pârât nu este operantă.

Sarcina probei revine FIDE pentru a dovedi că pârâtul a încălcat Articolul 2.2.5 din Codul de Etică al FIDE. Odată ce un caz *prima facie* a fost stabilit, sarcina respingerii/dezmințirii trece la pârât, iar un eșec al acestuia de a aduce orice probă care să tulbure

concluziile *prima facie*, vor conduce în mod normal ca constatările *prima facie* să devină concludente¹.»

[10] Insistăm aici, mai evocând că în cazul de pe rolul Tribunalului de Arbitraj Sportiv purtând referința **2016/A/4871 Vladimir Sakotic v. FIDE World Chess Federation (FIDE)**, prin decizia din 02 august 2017 s-a statuat *inter alia*: «Este larg acceptat la nivelul Tribunalului de Arbitraj Sportiv că atunci când se ocupă de cazuri disciplinare, Completul trebuie să aplice standardul "satisfacției confortabile" (TAS 2012/A/2699 la paragraful 89). Acest standard se încadrează între "dincolo de orice îndoială rezonabilă" și "balanța probabilităților" pe spectrul standardului de probă (TAS 2015/A/4163 la paragraful 72). TAS a reținut de fapt în mod constant că principiile dreptului penal (incluzând și prezumția de nevinovăție până la probarea vinovăției dincolo de orice îndoială rezonabilă - *in dubio pro reo*) nu se aplică în cauzele sportive disciplinare; doar standardele de drept civil sunt relevante (TAS 2010/A/2268 la paragraful 99)².»

¹ In sports law disputes, as now settled by the Court of Arbitration for Sport ("CAS"), a third standard of proof is utilised, namely "comfortable satisfaction", which is said to fall in-between the criminal and the civil standards of proof.

The standard of persuasion in criminal cases is that an accused person should be acquitted unless the trier of fact is satisfied "beyond reasonable doubt" of the person's guilt. In civil cases, such a degree of certainty is not required and a mere preponderance of evidence (balance of probability) on either side may be sufficient to tip the scales.

Sports disciplinary matters are not governed by the principles of criminal law and a presumption of innocence on the part of a respondent does not operate.

The burden of proof falls on FIDE to prove that the respondent violated Article 2.2.5 of the FIDE Code of Ethics. Once a *prima facie* case has been established, the onus of rebuttal shifts to the respondent, and a failure by him to adduce any evidence to upset the *prima facie* conclusion, would normally result in the *prima facie* finding becoming conclusive.

² It is widely-accepted at CAS that when dealing with disciplinary cases, the Panel must apply the standard of "comfortable satisfaction" (CAS 2012/A/2699 at para. 89). This standard falls between "beyond reasonable doubt" and "balance of probabilities" on the standard of proof spectrum (CAS 2015/A/4163 at para. 72). CAS has in fact consistently held that criminal law principles (including the presumption of innocence until proven guilty beyond a reasonable

[11] În fine, pentru a se înțelege și mai concret, mai profund, acest standard al „satisfacției confortabile” ne apare deopotrivă important să ne întoarcem la sursa conceptului. Astfel, într-o teză larg împărtășită (atât doctrinar cât și jurisprudențial: a se vedea bunăoară D. Chatziefstathiou, B. García, B. Séguin, *Routledge Handbook of the Olympic and Paralympic Games*, Routledge, 2021 sau decizia din 26 septembrie 2007 în cazul TAS 2007/A/1311) originea standardului satisfacției confortabile este identificată în cazul Australian *Briginshaw v. Briginshaw* [1938], aici unde judecătorul Rich a statuat admirabil: «Într-o chestiune serioasă, cum este acuzația de (...) satisfacția unei minți drepte și prudente nu poate să fie produsă de dovezi subțiri și insuficiente sau de circumstanțe care să arate cu degetul șovăitor către o concluzie afirmativă. Natura acuzației necesită, ca o chestiune de bun simț și înțelepciune lumească, cântărirea atentă a mărturiei, examinarea atentă a faptelor dovedite ca o bază de inferență și o satisfacție confortabilă că instanța a ajuns atât la o concluzie corectă, cât și justă³.»

[12] Esențializând și explicitând (într-o manieră mai puțin tehnică) cele de mai sus, ar trebui să apară evident oricărui om rezonabil/mediu, bazat fie doar pe logica absolută a lucrurilor, că:

■ într-o acuzația **nepenală** (cum este și cea de trișare la jocul de șah) **NU** se va putea logic și legal impune acuzatorului să furnizeze dovezi având tocmai standardul de probă din materie penală;

■ standardul de probă din materie penală (adică cel mai înalt grad al probei - dincolo de orice îndoială rezonabilă) incumbă

doubt – in dubio pro reo) do not apply in sports disciplinary cases; only civil law standards are relevant (CAS 2010/A/2268 at para. 99).

³ In a serious matter like a charge of (...). the satisfaction of a just and prudent mind cannot be produced by slender and exiguous proofs or circumstances pointing with a wavering finger to an affirmative conclusion. The nature of the allegation requires as a matter of common sense and worldly wisdom the careful weighing of testimony, the close examination of facts proved as a basis of inference and a comfortable satisfaction that the tribunal has reached both a correct and just conclusion.

exclusiv organelor de cercetare penală și parchetelor (de justiție), iar odată cu trimiterea în judecată a inculpatului, magistratului cauzei;

■ unei Comisii de Etică sau unui Tribunal Arbitral nu li se vor putea pretinde niciodată (logic și legal) atingerea standardului dincolo de orice îndoială rezonabilă, inclusiv deoarece (spre deosebire de autoritățile etatice penale și/sau de înfăptuire a justiției), nu au aceleași competențe, prerogative, drepturi, libertăți, pârgăhii, logistică, pregătire specializată și resurse financiare în a culege și obține probe în cauzele lor.

■ o Comisie de Etică (a unei federații naționale sportive) nu are nici măcar mijloacele constrângătoare/coercitive de a obține mărturia unei persoane (martor), darămite să realizeze (bunăoară) interceptarea convorbirilor și comunicațiilor, filaje sau varii alte cercetări tehnice sofisticate.

■ niciunei comisii etico-disciplinare (nici măcar instanțelor judecătorești în cauzele penale) nu i se va putea pretinde vreodată (logic și legal) să aducă/prezinte probe care ar intra în câmpul a ceea ce juriștii numesc *probatio diabolica*; într-un caz de cheating în șah o *probatio diabolica* ar consta, de pildă (pur exemplificativ), din necesitatea indicării/probării de către acuzație a mutării/poziției exacte consultate de către jucător pe aplicația de șah instalată pe telefonul său mobil sau indicarea/probarea exactă a intervalului temporal în care telefonul ar fi fost deschis și accesat efectiv, odată ce telefonul găsit asupra sportivului era la respectivul moment închis.

■ peste toate, nu trebuie scăpat nicio clipă din vedere că un complet al unei Comisii de Etică, al unui Tribunal Arbitral, de altfel orice judecător (*lato sensu*) investit legal a soluționa o cauză, **dispune de o anumită marjă de apreciere a probelor și a faptelor cauzei, care este necenzurabilă, apreciere care ține de intima lor convingere.**

[13] Așadar, existând aici cel puțin un caz *prima facie* de trișare sau tentativă de trișare (*idem est*) a sportivului **MIHALACHE PAUL-STELIAN**, cu dovezi suficiente a stabili un fapt sau a ridica o prezumție, dacă nu este infirmată sau respinsă, rezultă că sarcina probei va trece corespunzător de pe umerii acuzării pe umerii acuzatului. În primul rând, sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** trebuie să justifice existența telefonului mobil găsit în toaletă, de

asemenea cum/de ce pe acest telefon rula o aplicație de șah accesată printr-un cont Gmail, cont având alocată chiar adresa de E-mail: **paulmihalache@gmail.com** și cum/de ce evocata aplicație de șah analiza exact partida aflată în desfășurare la tablă: Duvlea Alexandru-Mircea vs. **MIHALACHE PAUL-STELIAN**.

[14] Sportivul cercetat (astfel cum deja s-a menționat) nu și-a făcut nicio apărare în fața prezentei **COMISII**. De asemenea, în „miezul” evenimentelor, la data de 22 februarie 2023, potrivit raportului domnului George Necula, **sportivul nu a oferit nicio explicație plauzibilă asupra poziției găsite pe telefon nici a contului de gmail**. De asemenea, **înștiințat asupra faptului că va fi eliminat din concurs jucătorul nu a făcut decât o palidă opoziție verbală și a semnat fișele de partidă**.

[15] Astfel, chiar dacă sportivul a negat (deși nu cu mare convingere) că telefonul mobil găsit în toaletă i-ar aparține, raportat la cele mai sus expuse, dar și la imediatele dezvoltări (rod și al cercetărilor proprii întreprinse de prezenta **COMISIE**), vom putea conchide chiar peste standardul satisfacției confortabile că acest device a fost folosit de către **MIHALACHE PAUL-STELIAN**, în baza unei rezoluții organizate, previzionate, coordonate și planificate de a trișa la jocul de șah, în partida aflată în discuție.

[16] Urmează să analizăm mai departe dacă adresa de E-mail: **paulmihalache@gmail.com**, aparține într-adevăr sportivului cercetat, **MIHALACHE PAUL-STELIAN**. Acest aspect este de cea mai mare relevanță în speță deoarece aplicația de șah care rula pe telefonul mobil găsit în toaletă a fost accesată/deschisă chiar prin logarea cu această adresă: **paulmihalache@gmail.com**

[17] Potrivit chiar propriei prezentări realizate pe site-ul **mathesis.ro** (cităm): «Paul Mihalache (n. 1982) este profesor de filosofie și logică. Absolvent al Facultății de Filosofie din cadrul Universității din București, a urmat un Masterat în Filosofie și un Masterat în Teorie literară și literatură comparată la Universitatea din București și un Masterat în Literatură Universală și Comparată la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Doctor în filologie, a

fost lector asociat la Catedra de Literatură universală și comparată de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A publicat eseuri și critică literară în *Observator cultural*, *Tribuna*, *Vatra Românească* și alte reviste. Poet și prozator, a publicat patru volume de autor (poezie, proză scurtă și roman) distinse cu diferite premii, printre care „Premiul pentru cel mai bun tânăr prozator al anului 2011”, pentru romanul *Târg de arlechini*. În afară de filosofie și literatură, este pasionat de limba și cultura engleză și de șah. A tradus peste zece cărți din limba engleză pentru editurile Curtea Veche și All. Din 2005 ține meditații la limba engleză. Deține categoria I la șah, numeroase premii la turnee naționale și internaționale, un loc III la Campionatul național (ELO <2000) în 2018 și două locuri IV la Campionatul european (ELO <2000) din Muntenegru (2018) și Grecia (2019). Din 2013 este consilier pentru dezvoltare personală, în urma absolvirii cursurilor de Consilier pentru dezvoltare personală, acreditate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.»

[18] Pe firul acestor informații, **COMISIA** a descoperit că în CV-ul regăsit pe pagina Facultății de Litere din cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** și-a declinat întocmai adresa de E-mail: **paulmihalache@gmail.com**

De asemenea, pe site-ul având referința: (<https://portal.revistatimpul.ro/blog-paulmihalache/despre-mine/>), unde domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** a postat/publicat mai multe articole/materiale, adresa de E-mail declinată de către domnia sa a fost tot: **paulmihalache@gmail.com**

Aceeași adresă de E-mail (**paulmihalache@gmail.com**) alături de alte date de identificare au fost folosite de către domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** pentru a-și face rezervarea (cazare și masă pentru 8 nopți) chiar la Campionatul Național Open, desfășurat în Sebeș, România, în perioada 18-26 februarie 2023.

Într-una dintre pozele realizate asupra ecranului telefonului mobil găsit în toaletă, se observă că pe adresa de poștă electronică **paulmihalache@gmail.com** s-a primit *inter alia* un E-mail din partea unei persoane numite Patricia Apostol, cu subiect „Top Meditații”. Într-adevăr, domnul **MIHALACHE** împreună cu persoana

anterior nominalizată sunt fondatorii unui centru de meditații & cursuri de limbi străine, astfel cum deja amintitul site **mathesis.ro** o confirmă în termeni inechivoci.

[19] Pe lângă toate cele de mai sus (deși nu ar fi fost necesară descoperirea a ceva suplimentar) în același telefon mobil găsit în toaletă s-a identificat și un icon cu o poză a domnului **MIHALACHE PAUL-STELIAN**, aceeași poză pe care a folosit-o (ca fotografie de profil) și pe site-ul www.poezie.ro., aici unde și-a publicat unele dintre creațiile literare.

În fine, în rândul celor 7 persoane de contact (din memoria telefonului în discuție) se regăsesc cel puțin două persoane care au fost identificate ca făcând parte din lista de prietenei (de facebook) a domnului **MIHALACHE PAUL-STELIAN**. Este vorba despre Gabriela Mihalache și respectiv Daniela Sbiera.

[20] Continunând, **COMISIA** are cunoștință și despre excelentul articol al doamnei Saloméja Zaksaitė, intitulat „*Anti-cheating protection measures in chess: current state of play*” [publicat în revista *Crime Prevention and Community Safety (2022)*], aici unde autoarea surprinde cu acuratețe, printre altele, următoarea stare de lucruri (cităm): În plus, o atenție specială va trebui să fie acordată **anumitor spații**, precum zonele pentru fumat și toaletele (...) De fapt, **toaletele** sunt cel mai popular loc pentru cheating. Datorită izolării sale intrinseci, zona de toaletă oferă numeroase oportunități pentru folosirea de asistență ilegală. Chiar și designul toaletei poate să fie semnificativ în acest sens: de exemplu, o toaletă fără rezervor este mai sigură, deoarece oferă mai puține oportunități de a ascunde un telefon. În plus, tavanele mobile din toaletă pot fi o îngrijorare, deoarece permit opțiuni practic infinite de a ascunde un telefon⁴.

⁴ In addition, special attention must be paid to some **specific spaces**, such as smoking areas and toilets

In fact, **toilets** are the most popular place for cheating. Because of its intrinsic solitude, the toilet area provides numerous opportunities for the use of unlawful assistance. Even the design of the toilet can be significant in this regard: for example, a toilet without a cistern is safer because it provides fewer

Astfel, nu mai apare deloc surprinzător că și în cazul sportivului **MIHALACHE PAUL-STELIAN** incidentul de trișare a implicat un telefon mobil ascuns într-o toaletă. Există (deja) un pattern devenit clasic al deplasării sportivilor la toaletă astfel încât să-și consulte telefonul mobil lăsat aici (cu aplicația aferentă de șah instalată) de unde să aleagă și/sau memoreze cea mai bună mutare sau variantă/sucesiune de mutări. În concretețea cazului nostru, mai remarcăm că declarația oferită de către domnul Duvlea Alexandru-Mircea este în sensul următor (cităm): „**adversarul meu din runda a cincea, Mihalache Paul, a mers în mai multe rânduri la toaletă pe parcursul partidei, fapt care mi-a stârnit suspiciuni privind corectitudinea sa.**”

[21] Jurisprudența FIDE în materie nu este deloc săracă în legătură cu acest pattern, cel mai celebru caz (**nr. 8/2019**) fiind al sportivului Igors Rausis, care a primit o sancțiune de suspendare la nivel internațional pe o perioadă de 6 ani și retragerea titlului de GM (o sancțiune atenuată de recunoașterea în final a faptelor de trișare, de cooperarea cu organele FIDE și regretul sincer manifestat pentru cele făptuite). A devenit virală aici fotografia care-l immortalizează pe trișorul șahist Igors Rausis în incinta unei băi, stând pe vasul de toaletă și consultându-și aplicația de șah instalată pe telefonul mobil.

Mai evocăm cazul **6/2014**, în care jucătorul Wesley Vermeulen, cu ocazia Iași Open 2014, a fost prins trișând prin consultarea unui telefon mobil în toaletă. Trișorul și-a recunoscut vina, sens în care a fost suspendat doar pentru o perioadă de 1 an.

În cazul **7/2015 (foarte asemănător cu cazul nostru)**, la Dubai Open 2015, adversarul lui GM Gaioz Nigalidze a devenit suspicios când acesta din urmă s-a deplasat la toaletă după fiecare mutare în timpul unei părți cruciale a partidei. Nigalidze a fost descoperit consultând un smartphone ce avea instalat o aplicație de șah. La început a negat că telefonul ar fi a lui. A fost suspendat la nivel internațional pe o perioadă de 3 ani și i s-a retras titlul de GM.

opportunities to hide a phone. Additionally, movable ceilings in the toilet may be a concern, since they allow practically infinite options to conceal a phone.

Sergey Aslanov a fost exclus din Openul Moscovei (ediția 2016) pe motiv că a consultat un smartphone la toaletă. A recunoscut că a făcut o eroare lăsând telefonul în toaletă, dar a insistat că nu este vinovat de trișare (pretins neconsultând respectivul telefon). A fost suspendat pe o perioadă de 1 an.

[22] În virtutea tuturor celor de mai sus, prezenta **COMISIE** este convinsă, chiar **dincolo** de standardul satisfacției confortabile (deși fie doar atingerea standardului satisfacției confortabile ar fi fost suficient pentru aplica un verdict de vinovăție) că sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN se face vinovat de încălcare art. 2 lit. e) din Codul de Etică al F.R. Șah, cu ocazia Campionatului Național Open, Sebeș, România, 18-26 februarie 2023.**

[23] Mai rămânând în discuție strict problematica individualizării sancțiunii aplicate sportivului, **COMISIA** va învedera mai departe următoarele. Trișarea sau tentativa de trișare în șah prin utilizarea de mijloace electronice reprezintă una dintre cele mai grave (dacă nu cea mai gravă) abatere de la etica șahistă. Aceasta deoarece trișorul își creează asupra adversarului, în mod injust/fraudulos/abject, un avantaj incomensurabil [s-a afirmat de către persoane specializate că smartphonurile de astăzi sunt capabile să ruleze motoare de șah sau aplicații chiar mai puternice decât celebrul super computer Deep Blue, care în 1997 învingea pe campionul mondial uman al sportului minții, numărul 1 și pe lista rating FIDE la respectivul moment; sau mai recent că (în esență) o aplicație de șah ce poate fi descărcată gratuit de pe internet pe telefonul mobil este capabilă să înfrângă cu ușurință pe campionul mondial Magnus Carlsen]. De asemenea, acest gen de trișare aduce atingere însăși chintesenței minunatului nostru joc-artă, care dintr-o înfruntare între două minți umane, nu va mai ieși învingător jucătorul cel mai bine pregătit, mai muncitor, mai studios și talentat, ci cel care prin înșelăciune se folosește de inteligența artificială.

[24] Pe lângă referințele creionate în paragraful anterior, prezenta **COMISIE** ține a mai reliefa pe aceeași temă următoarele. De ce trișarea în șah și în orice alt domeniu/aspect al vieții este un

lucru rău/greșit ? Pare o întrebare superfluă odată ce (în aparență) toți știm acest lucru – recte conotația negativă a trișării. Totuși, la o discuție mai aplicată privitoare la chestiunea de ce este rău/greșit să trișezi remarcile/răspunsurile se limitează în majoritatea covârșitoare a cazurilor doar în jurul îndemnului/atenționării: „nu o face” sau „abține-te”. Cu mare certitudine acest gen de remarci/răspunsuri nu ar putea convinge un copil să nu trișeze, ci mai degrabă să-l determine a experimenta trișarea, aceasta apărându-i ca un fel de „fruct oprit” pe care adultul i-l refuză. Nici în cazul persoanelor adulte (astfel cum experiența cotidiană pare să ne-o demonstreze din ce în ce mai des) nu reiese că acestea înțeleg pe deplin, la nivel de profunzime, de ce trișarea este un lucru rău/greșit. **Observațiile anterioare nu au deloc scopul de a exonera sau a limita răspunderea oricărui trișor șahist (fie el minor sau adult).** Declinarea acestor observații pleacă principalmente din convingerea acestei **COMISII** că există (așa cum au susținut-o îndeosebi filosofi clasici) o conexiune foarte strânsă între Drept și educație. Dreptul are incontestabil o funcție educativă, iar instanțele judecătorești, ca înfăptuitoare ale justiției etatice, ar trebui să aibă mereu în vedere acest rol educativ în conținutul și calitatea readacțională a hotărârilor pe care le emit. Chiar cu atât mai mult, opinăm noi, o Comisie de Etică și Disciplină (care înfăptuiește, ca aici, o justiție sportivă) nu va putea ignora elementul educațional din litera și spiritul deciziilor pe care este chemată a le pronunța, inclusiv în contextul în care, spre deosebire de instanțele judecătorești, membrii unor astfel de Comisii se bucură de opțiuni redacționale, motivaționale și stilistice mai largi (nu atât de tehnice, formale și rigide ca în cazul unui magistrat).

Astfel, în lumina celor de mai sus, prezenta **COMISIE** consideră că trișarea în șah (și în orice alt domeniu/aspect al vieții) este fundamental greșită/rea cel puțin datorită următoarelor motive:

- la nivel moral/etic, trișarea este asimilată înșelăciunii, fraudei sau furtului;
- trișarea este nedreaptă/incorectă față de alți semeni: sportul/șahul presupune *sine qua non* respectarea regulilor, iar trișarea reprezintă cea mai gravă formă de încălcare a respectivelor reguli; să ne punem măcar pentru o clipă în „papucii” celui împotriva căruia s-a practicat trișarea; nu credem că este atât de greu să ne reamintim anumite episoade din copilărie în care la varii jocuri

practicate exista cel puțin un trișor, care încălca deliberat regulile respectivului joc doar pentru a câștiga cu orice preț;

- trișarea este nedreaptă/incorrectă inclusiv față de propria persoană: când realizezi ceva (în șah sau în alt domeniu) doar prin propriile forțe, aceasta crește stima și încrederea de sine; apelarea la trișare este și o mărturisire personală că nu crezi în propriile abilități/calități; trișarea determină inclusiv sentimente negative față de propria persoană;

- în strânsă legătură cu punctul anterior, trișarea cauzează stres, disconfort psihic, deoarece inevitabil, instinctual, te vei îngrijora să nu fi prins, iar această îngrijoare va crește atunci când vei lua în considerare posibilele consecințe negative ale acțiunilor tale (cum ar fi, bunăoară, intrarea într-o comisie de cercetare disciplinară);

- trișarea distruge încrederea: este suficient să trișezi doar o singură dată pentru a ruina încrederea cuiva sau a unei întregi comunități față de tine; chiar dacă nu vei mai încerca/practica niciodată trișarea, vei întâmpina reticența celorlalți în a se încrede în tine, persoana și activitatea ta apărându-le mereu sub o umbră de suspiciune;

- trișarea poate deveni un obicei, o practică, o dependență: majoritatea covârșitoare a persoanelor care au trișat o dată vor avea tendința să repete acțiunea; această repetitivitate comportamentală poate să ajungă uneori o parte indisolubilă din tine, practicând-o pur și simplu instinctiv în cele mai variate aspecte ale vieții; trișarea poate ajunge până la nivelul unei dependențe (asemenătoare dependenței față de pariuri, față de jocurile de noroc sau video), persoana în cauză pierzându-și astfel simțul realității, al proporționalității și a ceea ce este acceptabil comportamental într-o societate civilizată;

- în final, trișarea va duce inevitabil la eșec: adevăratul succes în viață (pe orice palier) implică multă muncă, efort, dedicație, sacrificiu; trișarea a fost, este și va rămâne calea simplă, frivolă; alegând trișarea până la urmă vei eșua deoarece îți lipsesc și ai neglijat să-ți dezvolți acele calități/abilități în absența cărora cele mai importante aspecte ale vieții nu pot fi atinse;

- trișarea este penibilă, rușinoasă, degradantă: s-a afirmat că un om este suma acțiunilor sale, sens în care cel care apelează la trișare se expune/prezintă celorlalți ca o persoană leneșă,

incompetentă, egoistă, lipsită de respect față de alți, nedemnă de încredere.

[25] În speța noastră, sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** nu și-a recunoscu expres vinovăția la data incidentului, iar ulterior a refuzat orice dialog, orice cooperare cu prezenta **COMISIE**. Este foarte trist, îngrijorător, chiar șocant, că o persoană de o anvergură intelectuală cu mult peste medie (cum este domnul **MIHALACHE**), doctor în filologie, profesor de filosofie și logică, autor de carte premiat, traducător reputat, un veritabil intelectual, s-a dedat la acte de trișare în șah, iar ulterior a preferat pur și simplu să se ascundă, să păstreze o tăcere desăvârșită asupra celor întâmplate. Prezentul caz a fost intens mediatizat pe cele mai vizualizate și prestigioase site-uri și aplicații de șah din lume, domnul **MIHALACHE** ratând aici o imensă șansă de a se reabilita. Domnul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** ar fi putut să transforme acest incident extrem de negativ în care a fost actorul principal într-unul din care toată lumea putea să învețe ceva pozitiv. Într-adevăr, omul nu este doar suma acțiunilor sale și ceea ce a făcut, **este inclusiv ceea ce poate face**. Dacă ar fi scris/vorbit, dacă ar fi cooperat, dacă și-ar fi expus (*a fortiori* cu cât avea și cuvintele, penelul, talentul și anvergura intelectuală să o facă) motivele lăuntrice, resorturile psihice care l-au animat să trișeze, concepțiile filiosofice asupra actului de trișare, conotațiile negative ale trișării, îndemnurile și sfaturile sincere adresate comunității șahiste de a respinge/refuza orice act de trișare, chiar temerile avute de a nu fi prins, măsurile de siguranță pe care și le-a luat, varii posibilități practice de identificare și prinderea a altor trișori, **cu siguranță că imaginea domniei sale ar fi fost alta, beneficiind inclusiv de o anumită clemență, înțelegere, compasiune, circumstanțe atenuante**. Procedând cum a procedat, sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** (din păcate) va fi privit/perceput de către comunitatea șahistă, mult timp de acum înainte, ca un paria.

[26] Recomandarea FIDE în acest gen de cauze (de cheating nerecunoscut) este o suspendare pe o perioadă de 2 (doi) ani, doar că prezenta **COMISIE** nu va putea să aplice exact această recomandare, odată ce Codul de Etică a F.R. Șah prevede printre

sanctiunile enumerate limitativ la art. 3 că suspendare temporară a sportivilor din activitatea competițională se poate face doar pe o perioadă cuprinsă între 3 și 18 luni.

În aceste auspicii, **COMISIA** va aplica sportivului **MIHALACHE PAUL-STELIAN**, pentru încălcarea art. 2 lit. e) din Codul de Etică al F.R. Șah, cu ocazia Campionatul Național Open (Sebeș, România, 18-26 februarie 2023) sancțiunea prevăzută la art. 3 lit. b) din Codul de Etică al F.R. Șah, **sancțiune constând din suspendarea temporară din activitatea competițională internă pe o perioadă de 18 luni.**

COMISIA noastră a putut dispune aici suspendarea temporară a sportivului doar din activitatea competițională **internă** odată ce, potrivit Regulamentului Anti-Cheating al FIDE, Federația Națională (F.R. Șah, în speță) va trebuie să notifice Comisiei Fair Play a FIDE decizia pronunțată. Primind-o, Comisia Fair Play a FIDE va putea să o adopte (validând-o astfel la nivel internațional) și/sau să transmită cazul către Comisia de Etică și Disciplină a FIDE. Dacă decizia **COMISIEI** noastre nu va fi validată la nivelul FIDE, atunci sancțiunea dispusă se va aplica doar la nivel național.

[27] În virtutea tuturor celor mai sus expuse, în **UNANIMITATE**, prezenta **COMISIA hotărăște:**

DISPOZITIVUL

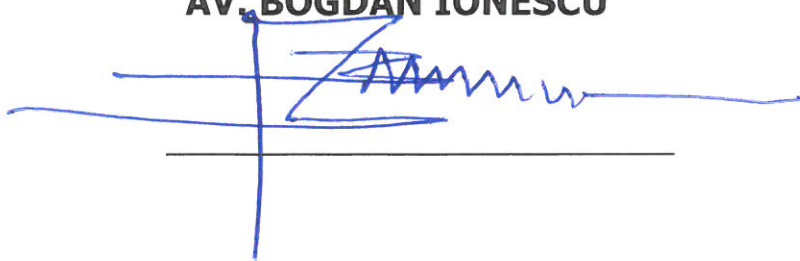
■ Sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** (FIDE ID 1248740) este găsit vinovat de încălcarea art. 2 lit. e) din Codul de Etică al F.R. Șah, cu ocazia Campionatului Național Open (Sebeș, România, 18-26 februarie 2023).

■ Sportivul **MIHALACHE PAUL-STELIAN** (FIDE ID 1248740) este sancționat cu **suspendarea temporară din activitatea competițională internă pe o perioadă de 18 luni.**

■ Perioada de suspendare temporară din activitatea competițională internă pe o perioadă de 18 luni va începe să curgă de la rămânerea definitivă a prezentei decizii (în ipoteza în care nu se formulează calea de atac a apelului) sau de la soluționarea apelului prin hotărâre definitivă și executorie a Comisiei federale de apel.

■ Prezenta decizie poate să fie atacată cu apel în termen de 10 zile, la Comisia federală de apel.

PREȘEDINTELE COMISIEI
AV. BOGDAN IONESCU

A handwritten signature in blue ink is written over a horizontal line. The signature is stylized and appears to be 'Bogdan Ionescu'. There are additional blue ink marks and a vertical line extending downwards from the signature area.